

UNIVERSUL LITERAR

PREȚUL ABONAMENTULUI în țară: pe un an 150 lei în străinătate pe un an 300 lei

O partidă dramatică

În timpul unei partide de „golf” într-o localitate din Transvaal, o echipă a fost luată la goană de numeroși șerpi cobra.

Sufletul începătorilor

de LEONTIN ILIESCU

Cei grupați în jurul acestei reviste, înțelegători ai rostului românesc în aceste vremuri de nemăsurată sburdălnicie, și-au propus să dea puțință de manifestare începătorilor în literatură ca și în artă. Ei au pornit de la ideea că sumedenii de publicațiuni literare și beletristice ce năpădește ogorul inteligenței românești dela războiu încoace, se înfățișează mai mult în chip de cenacluri, de biserici și bisericuțe, în care nu tot insul are libertatea să pătrundă.

Bine fac, în ce le privește, revistele de acest fel. Ele sunt necesare dezvoltării noastre culturale, pentru că ne pun în fața variatelor curente ce frământă sufletul visătorilor, în deajuns de chinuit și altfel.

Noi vrem să dăm seama de toate aceste curente și drept aceea nu a lungăm pe nimeni din cuprinsul nostru, pe nimeni dintre aceia cari simt și gândesc românește.

Dimpotrivă, adăpostim cu drag pe toți cei cari s'avântă tinerește în domeniul ispititor al scrisului și la cari

simțim scântea divină sclipind cu putere, cerându-și dreptul — ce nu-i logic să-i tăgăduim — de a se preface cu vremea în văpae creatoare de energii și frumuseți.

Noi înțelegem sufletul începătorilor și de-aceia îi iubim. Ei sunt astăzi aceia ce-am fost noi la vârsta lor și mărturisesc aceleași emoții ce le simțeam noi când eram ca și ei.

Dacă și noi le-am închide portile, ce s'ar face sufletul lor nepotolit uneori în căutarea adevărului estetic?

După ce prind aripi, ei ne părăsesc, sunt primiți atunci în alte sanctoare și aceasta ne bucură nespuse de mult, pentru că înțelegem vrednicia lor de a se urca tot mai sus spre ideal și mândria noastră că le-am dat prilejul să se înalțe atât de sus.

Cei fără vena se vor exclude dela sine și vor apuca pe alte drumuri, potrivite aspirațiilor lor firești.

Iată credința noastră, pe care nimeni nu va putea face ca s'o renega.

Eterna mea iubită: ARTA

Am avut puterea și tăria sufletească să înfrâng multe nevoi ce zilnic m-au năpădit, de când am început să mă avânt în lupta aprigă a vieții și de când am nutrit în mine năzuința de a realiza un ideal de artă superior.

La început indiferență m-a întâmpinat peste tot, dar mai târziu încurajările nu mi-au lipsit și nici cuvintele mângăietoare de la corespondenți necunoscuți, mai ales dela femei, cari au citit cărțile (*Singur, Elogiul Frumuseții, Cartea inimii, Note despre Artă și Povestea unui orfan*, apărute în „Biblioteca Minerva”) sau bucățile mele literare, unde au găsit stări sufletești identice și preocupări

Nu m-au descurajat nici bărfitorii literari, nici decepțiile, nici piedicile în curs de aproape două decenii de continuă jertfire pentru artă și nu m-au seos din fire nici laudele. Am mers înainte, cu avânt, cu semnare câteodată, dar totdeauna cu hotărâre, cu stăruitoare și metodică muncă și cu credința nestrămutată în ceiace caut să realizez.

În clipele de restrîns ale vieții mele, numai arta a fost unică și continua mea consolare și pentru ea am fost mereu însuflețit de dragoste fără margini.

Artă, eternului ideal creator, a fost, pentru mine, totdeauna o pasiune sufletească și o nevoie intelectuală. Artă e eterna și binefăcătoarea fântână de energii morale și materiale, unde am găsit totdeauna ultimul refugiu împotriva banalității sau a răutății oamenilor.

Artă a devenit pentru mine o religie, un credo suprem. Ea este eterna mea iubită pe care o ador și o proslăvesc din toată inima. Ei îi rămân un slatornic, un devotat și un entusiast adorator cât timp voi respira și cât mîntea mă va ajuta.

În templul măreț al artei, sufletul meu se purifică, se înalță și cuprins de pietate, ca în biserică, simt o adorațiune infinită pentru tot ce-i frumos și bine.

Cei din urmă prieten care îmi va rămâne va fi arta și tot ea îmi va fi ultima iubită care îmi va închide ochii, când viața din mine se va stinge. Mi-a fost din copilărie o muză ce mi-a inspirat toate faptele mele bune. Ea mi-a dat imbold la viața intelectuală superioară și m-a mângăiat în nefericire.

Nimic din ce-i amicitie, din tot ce este iubire lumească și din tot ce-i glorie sau putere, nu dăinuiește atât

cât ne stăpânește acest amor vrajnic, binefăcător și etern al artei, care ne face din animale oameni și din oameni zei.

G. Niculescu-Varone

Când fiecare floare...

*Când fiecare floare 'mboboită
Ce 'nchide diamant e 'ntre petule
Iti spune durul meu, îndurerată,
Și ca vrăjită inima-ți tresare,
De n'înțești fiori cutremurată.*

*Când fiecare val pribeag al mării,
Ce spuma peste fărături și-o revarsă,
Aleanul meu, du-os ți-l povestește
Și negră t de lin plângând din unde,
Cu o tristețe grea t: copleşte..*

*Când vântul în-erării 'ngândurate,
Ce-și flutură aripele domoale
Durerea mea și-o spune 'n șoapte mule
Și-ți umple sângele aprins de doruri
Venite din adâncuri neștiute..*

*Când fiecare stea inflăcărată
Ce-și tremură pleoapele de aur
Nădejdea mea în gânduri și-o strecoară
Și-ți 'neacă 'n valuri de lumină ochii,
Că 'ntreaga ta ființă se 'nfiară..*

*Când armonia sferelor divine,
Ca izvorită din plămâni frii
Iti cântă 'n vis iubirea mea adâncă
Și-un sfânt mister în suflet îți revarsă
Că deșteptată-l simți în tine încă:*

*În visul tău nevinovat, mă cheamă
Ca Heruvim cu aripi diafane,
Ca 'n ceasul nopții somnul să-ți
vegheze...*

*Și Démon de va fi, nu-ți fle te-mă.
Căci lângă pat va ști să 'ngenuncheze.*

*Iar zâmbetul chemării n'înțelese
Când, futurând, îți va 'nflori pe buze,
Iti va culege mult... ca 'n rugăciune...
Și Démonul nui stelelor, nici marii,
Nici Omului, el taina nu și-o spunel.*

O. Murescu

Femei colecționare

Caracteristicile fineței de observații și spiritului foarte dezvoltat al celorlor la femei, adăugate la obișnuința lor de bun gust și aranjament, fac ca femeile să fie colecționare de mărci de primul rang. Cu toate acestea femeile cari ar fi indicate deci să facă colecții de mărci, se ocupă mult mai puțin cu această frumoasă îndeletnicire care astăzi este lăsată aproape exclusiv sexului tare.

Din parte-ne, îndemnăm mai ales elevele de școală să colecționeze mărci în timpul liber.

Țăranul rus

de Maxim Gorki

De când e mic, de îndată ce poate să stea în picioare, omul din Occident vede pretutindeni, rezultatele monumentale ale muncii strămoșilor săi. Dela canalele din Olanda, până la tunelurile dela Riviera italiană și la viile Vesuviului, dela marea muncă a Angliei până la puternicile uzini din Silezia, tot pământul Europei e acoperit din belsug de intrupările mărețe ale voinții organizate a omului, care-i într'adevăr stăpân. Copilul din occident sugerează impresia aceasta, care crește în el conștiința valorii omenești, respectul muncii sale și sentimentul importanței sale personale, ca moștenitor al minunilor muncii și al lucrului înaintașilor. Atari gânduri, atari sentimente, atari aprecieri n'ar putea să nască în sufletul țăranului rus. Câmpul nemărginit pe care se înghesue case de lemn, acoperite cu paie, are darul primejdios de a goli pe om, de a slei din el, dorințele.

Când țăranul iese din marginea satului, vede gol în jurul lui și câtăva vreme apoi, simte că golul acela s'a revărsat în sufletul lui. Nici în împrejurul lui, nu se văd urmele trainice ale muncii și ale creierii Moșii boerilor? Aceștia-s puțini și-s dumanii cari le locuiesc. Orașele? Sunt departe și din punct de vedere al culturii, n'au mai multă valoare de cât câmpia. Tot de jurimprejur, o cimpie fără sfârșit, și la mijloc un biet om, aruncat pe acest pământ pliticos, ca să săvârșească o muncă de ocaz. Și omul se satură de sentimentul acesta de indiferență, care omoară capacitatea de a gândi, de a-și aduce aminte ce-a trăit și de a scoate învățămintele din experiență. Un istoric al civilizației ruse, ca să caracterizeze țărani, spunea despre ei: „O mie de superstiții și nici o idee“.

• • •

Intreg folclorul rus întărește această tristă judecată. Negreșit, vara, „aurul viu al holdelor bogate“ e frumos, dar toamna, plugarul iar are înaintea ochilor, pământul scorogit, gol și cere iarăși muncă de ocaz. Vine apoi iarna aspră, de 6 luni, pământul e acoperit cu zăpadă, vânturile uriașe, mâniate și amenințătoare și omul se năbușă de lipsă de lucru și de urât în cocioaba lui îngustă și murdară. Din tot ce face, nu rămân pe pământ decât paie și o colihă tot cu paie acoperită, pe care focurile o nimicesc. Munca la câmp cu tehnica sa primitivă e grozav de grea. Țăranii o nu

F A R U L

Pe 'ntinsul larg al mării privirea mi-o arunc
Cu gesturi tremurate și zămbetul de prunc.
O, da! Sunt pruncul cărui îi place să dea viață
Vapoarelor ce marea o spintecă pe ceață,
Și sprintene corăbii eu le-am zărit ades
Pe 'ntinsul tuciu-al mării din negură cum ies...
Când vuetul furtunii cu glasul ei de cobe
Răsună pân' la mine, îmi pare c'aud tobe
Și sunet de trompetă, ce chiamă la război
Natura mâniată, cu trăsnet și cu ploaie,
Și oamenii pe care îi port cum vreau în mână...
Atunci când aspra soartă 'naintea mea îi mână...
Și urletele mării unite în acord
Fac palizi marinarii ce tremură pe bord
Iar lumea 'ngenunchiată cu spaimă spune-o rugă
Și-a fulgerelor dără brăzdează ceru 'n fugă.
De pare c'ar trimete în geamăt către ei
Aceleași brațe calde ce și-cu te trimesei.
Inaură-te, natură, și tu de bieții oameni!
De ce urgia asta 'mpotriva lor o sameni
Când n'ai știut vre-odată și n'ai să poți să știi
Că-s cele mai frumoase și măndre jucării!
Eu sunt copilul mării, au și-ei copii acasă.
Și dacă de a lor moarte nici când fie nu-ți pasa
Gândește-te atuncea că fiii lor cumiți
Vor îndura în viață doar griji și suferinți.
Că mângâiați ei n'or fi de-a fericirii rază
Și jucării în viață în veci n'or să mai vază!
Indură-te, natură, de toți cei buni și răi
Căci dânsii de-opotrivă se chiamă fiii tăi!
Și-atunci când o să 'ncete potopul crunt de ape
Și vor avea nădejde toți oamenii să scape,
Să vezi ce bucurie avea-vor la cămin
Copii lor, sărmanii, când i-or vedea că vin!
Și-atunci când n'or mai face cu spaimă semnul crucii
Trăști, oamenii, în mine vor fi lumini mai tucii,
Și gesturile mele ce tremurau când grea
Furtuna nemiloasă pe dânsii se-abatea,
Vor fi atat de blânde, de-atâta farmec pline,
Că'n brațe-i voi atrage cu arăgoste spre mine!

Ion Carpen

meso „stradă“, cuvânt, care în rusește vine de la „a suferi“. Greutatea muncii unită cu sărăcia rodniciei ei sapă în țăran instinctul proprietății, făcându-l aproape să nu simtă înrăurirea doctrinelor, care lămuresc cu precizie, prin puterea acestui instinct, toate păcatele omniști.

Traducere de Adina Bratu

NR. Ceeace s'a tradus aici este prefața ultimei lucrări a lui Maxim Gorki, tradusă în franțuzește.

Un foarte frumos succes de librărie găsește volumul apărut de curând **Grădina lui Dumnezeu** de C. Cosco.

Cartea, care cuprinde 24 de schițe istorice cu numeroase desene în text, se citește admirabil, constituind un moment de desfătare.

Prețul unui exemplar 30 lei, la toate librăriile.

„UNIVERSUL LITERAR“

PREMIILE FILATELIGE

Pe luna Februarie 1925

CUPON No. 4

Napoleon și caricatura

REVANȘA.—Tab'ou de Vaidier.

Din poezia persană**Robayatele lui Omar Khayyam**

Khayyam, poetul persan s'a născut în Koroçan la începutul veacului al XI-lea. Aparținea sectei Sufii-lor cari aveau ca principii esențiale: disprețul pentru formele religioase și pentru lucrurile pământești precum și anihilarea în Dumnezeu.

Cătrenele lui Omar Khayyam sunt celebre în tot Orientul ca și gazelele lui Hafiz, urmașul său. În aceste versuri poetul persan cântă fuga timpului, orele scurte ce ne sunt date să le trăim pe lume și înțelepciunea care ne comandă să ne folosim pe cât putem de clipele prezente.

Omar este unul din cei mai ciudați poeți nihilisti.

Versurile sale au fost traduse în franțuzește, destul de incorect, de Nicolas, în englezește de asemeni de Fitzgerald și acum în urmă (1923) foarte curat și armonios, de Tous-saint.

Din această nouă versiune încercăm să redăm în românește câteva din strofele poetului persan.

I

Toată lumea știe că n'am rostit nici odată vre o rugăciune. Toată lumea știe că nu am căutat să-mi ascund defectele.

Nu știu dacă există o Dreptate și o Compătimire... Cu toate acestea, am încredere, căci nu am minșit nici o dată.

II

Ce e mai bine? Să te așezi într'o tavernă și apoi să-ți întrebți conștiința, sau să îngenunchiezi într'o moschee cu sufletul gol?

Nu mă frământ să știu dacă avem vreun stăpân, și nici ce ar putea face cu mine.

III

Fii îngăduitor cu oamenii care se îmbată. Spune-ți că și tu ai alte cur-sururi. Dacă vrei să gusti odihna, seninătatea, apleacă-te peste desmoștenișii viești, peste umiliți cari gem în nenorocire și te vei simți fericit.

IV

Fă așa ca aproapele tău să nu sufere de pe urma înțelepciunii tale. Stăpânește-te întotdeauna. Nu te lăsa târât de mânie. Dacă vrei să te îndrepti spre pacea veșnică, zâmbește destinului care te lovește, și nu lovi pe nimeni.

V

De oarece nu știi ce îți aduce ziua de mâine, silește-te să fii fericit astăzi, ia un ulcior de vin și du-te de te așează în lumina lunii, și bea, spunându-ți că poate mâine, în zadar te va căuta luna.

VI

În lumea aceasta, mulțumește-te să ai puțini prieteni. Nu căuta să faci să dureze simpatia ce o poți avea pentru cineva. Înainte de a lua mâna nui om, întreabă-te dacă nu cumva, ea nu te va lovi, într'o zi.

VII

Tu știi prea bine că nu ai nici o putere asupra soartei tale. De ce nesiguranta zilei de mâine să-ți dea atâta grije? Dacă esti un înțelept, folosește-te de clipele actuală. Viitorul? Ce-ți poate aduce?

VIII

Dincolo de Pământ, dincolo de înfiuit, voiam să văd Cerul și Iadul. O voce solemnă mi-a spus: „Cerul și Iadul sunt în tine”.

IX

Fugare ca apa ce curge, ca vântul ce suflă în pustiu, aleargă și zilele noastre. Și două zile, totuși, mă lasă nepăsător: e ziua ce plecă ieri și-a-ccia ce mâine va veni.

X

Lumea întreagă: un grăunte de praf în văzduh. Întreaga știință a oamenilor: cuvinte. Popoarele, animalele și florile celor șapte climaturi: umbre. Rezultatul meditației tale nelncetate: nimic.

XI

Învățații și înțelepții cei mai iluștri au mers prin întunecimile neștiinței. Cu toate acestea, ei erau forțele luminoase ale vremii lor. Ce au făcut? Au spus câte-va fraze încurcate și apoi au adormit...

XII

Să aspiți, aci pe pământ, la odihna: nebunie. Să crezi în liniștea veșnică, nebunie: după moarte, somnu-ți va fi scurt și vei renaște într'o tușă ce va fi călcată în picioare sau într'o floare pe care soarele o va veșteji.

XIII

Ascultă această mare taină. Când cea dintâi auroră a luminat lumea, Adam nu mai era decât o biată săpătură care chema noaptea, care chema moartea!...

Trad. de Gilly

Mândra mea

— În formă populară —

Mândra mea e ca o floare
Rumeioară de bujor,
Are 'n ochi sclipiri de soare
Și vrăji tainice de dor,

Mândra mea e subțirică
Ca o zână din povești,
Ea—ca altele—nu-și strică
Fața 'n dresuri femești.

Graiul ei, e șoapta lînd
Ce doinește la izvor,
Mute iacrime alină
Cu-al ei viers fermecător.

Mândra mea e ca o floare
Ce nu crește prin grădini,
Are 'n ochi sclipiri de soare
Și'n suflet „flori de crin”,

G. Leurdeanu

Din fanteziile poetilor și pictorilor

Ființele mici trăind bucuriile și nevoile omenești

Fantezia povestitorului și a poetului merge câte-odată așa de departe încât atribuie sentimente omenești, ființelor celor mai inferioare în scara erarhiei animale. Dar nu numai poezii și scriitorii sunt înclinați spre această fantezie. Oamenii de știință cu spirit cercetător nu odată s'au întrebat dacă ființele inferioare n'au și ele repre-

Și albinele-aduc miere, aduc colb mă-
[runt de aur
Ca cercei din el să facă cariul care-i
[meșter faur
Iată vine nunta întreagă, vornicel e
[în grierel,
Li sar purici înainte cu potcoave de
[otel
In veștmânt de catifea un bordar ro-
[tund în pântec
Somnros pe nas ca popii glăsu-
[ște'niet un cânte."

Un pictor german *Keinich Schlitt*, a avut și el viziunea aceasta omenea-

N'or fi venit după nunta lui *Călin*? Tot tabloul de și așa de fantastic și atât de absurd, este plin de viață, pentru că artistul a știut să transpuie viața noastră în sufletele acestor ființe, făcându-le să trăiască o clipă din viața noastră, după cum trăim noi privindu-le pe ele un minut din viața de toate zilele.

Și aci e toată asta, ori cum s'ar manifesta ea.

I. D.

„Medicul Pădurii în ora de consultații” de Heinrich Schlitt

zentări mai superioare de cât le bănuim și dacă nu le manifestă extern, cel puțin le trăiesc în interiorul lor.

Problema a conștiinței și a judecării ființelor din înfinitul mai mic de cât al nostru rămâne încă de dezlegat.

Până atunci fantezia scriitorului crează imagini și presupuneri din viața ființelor inferioare, care e drept nu sunt de cât treceri din viața noastră în viața celor l'alte ființe, dar sunt treceri pline de farmec și evocatoare de cele mai frumoase imagini și tablouri.

Eminescu ne-a descris în *Călin* un astfel de tablou. E acela când la nunta *Zburătorului* s'au adăugat și musafirii dintre locuitorii cei mici ai pădurii, care vin la ospățul omenească la al lor propriu:

„Trec furnici ducând în gura de făină
[mari saci
Ca să coacă pentru nuntă și plăcintă
[și colaci

scă în rândul viețuitoarelor pădurii. Și a ales și el un episod din viața lor. Aproape aceiași eroi minuscoli de la nunta lui întâlnim și în tabloul pictorului. Și aci un *grierel* și aci un *gândac*, dar cu totul în alta ipostază. Pe când eroi din povestea lui *Călin* merg la nuntă.

Toți cu inime uș are toți șagalnici și berbanți, în tabloul lui *Schlitt*, ei sunt bolnavi și au venit să se lecuiească la doctorul lor, la *Piticul* din peștera fermecată.

Răgacea și a pierdut un corn cu ramuri și spune bătrânului *pitic* nevoile ei, ca să le caute în hrisovul vechi și să i dea mijlocul să l pună la loc cornul pierdut. O broscuță și a scrântit piciorul și așteaptă pe o laviță să i vie rândul. *Grierul* și a frânt o labă și indurerat s'a rezemat într'un băț, pe când o altă broscuță a venit să i schimbe doctorul pansamentul de la gât, căci e răcită de atâta orăcăit.

Rondelul cugetării

Scriitorul *Leontin Iliescu*

Precum comori adună marea
Ce strălucesc în inserare;
Cât e de mic, îl face mare
Pe om, eternă... cugetarea.

Din sbucium și frământărea
Ciădește unei lumi altare,
Precum comori adună marea
Ce strălucesc în inserare...

Iși taie în granit cărarea
Tot mai adânc, spre-o nouă zare;
Și moartea-o ju ărie 'i pare
Ca să renască din uitare
Conștientul ce adună marea.

Seb. Hortopan

Romanță

*In agonia toamnei funerare, suspină parcul obosit
Mărturisind eternul cântec al dragostelor ce-au murit;
Si'n noapte trist sfidând decorul pustiu al toamnei reci, târziu
Surâde luna cernând raze dealungu-aleelor pustii.*

*Podoabele de arbori vesteji se 'ntind covoare pe pământ
Un miserere tainic cântă un glas neprihănit de vânt,
Acorduri vagi misterioase scandează lacul ațipit
Si'n noapte stins se-aude jalnic plângând un ecou obosit.*

*Departa apele sfoase își plâng bizar durerea lor
Si'n ronduri se aud suspine, suspinul florilor ce mor;
Sfios îngână o serenadă departe un clavir în noapte
Si undeva ascuns tot plânge un suflet blestemat în șoapte.*

*Târziu când totul doarme 'n pace și adânc repausul se'ntinde
In minte torța aceiași patimi mai întezit profund s'aprinde,
Mi e gândul sbuciumat și'n minte aducerile aminte 'mi vin
„!) iarăși mă 'nșoară acelaș al dragostei ne'nțeles chin„.*

D. Negulescu-Pitești

el se află în biblioteca statului din Buda-Pesta.

— *Romani, romani!* repetă Napoleon pe gânduri. Tot virtutea romană face forța armatelor! Trebuie făcut ceva pentru acest popor...

Evenimentele însă se precipită și marele Napoleon nu-și putu ține cuvântul dat în momentul când în gândul lui se puse, pentru prima dată, temelia politicii naționalităților.

Dar ce n'a făcut Napoleon I pentru noi românii, a îndeplinit Napoleon III, a desăvârșit Franța întreagă, căruia îi suntem datori o recunoștință eternă.

Curioșii, doritori d'a cunoaște mai multe și mai precise amănunte asupra scenii pe care o schițăm, pot consulta biblioteca gimnaziului român din Brașov. Acolo vor găsi Monografia regimentului austriac 31 de infanterie, o broșură de o sută de pagini, format mare, tipărită cu litere chirilice în anul 1820.

N. ȚINC

Adversarii lui Napoleon I la Lobau

— **Narațiune istorică** —

Napoleon I înainta, în 1806, spre Viena. Voia să zdrobească armata arhiducelui Carol, care se ridicase în portivă-i. Dar iată că din Lobau, o insulă pe Dunăre în apropiere de capătul Austriei, e întâmpinat cu ghiulele. Napoleon se oprește în loc cu armata sa și dă ordin să se ia numai de cât în stăpânire insula, curățând-o de vrăjmași. Dar insula opune armelor franceze o rezistență care uimește pe marele general.

— Ce e asta? exclamă Napoleon. Trupele care ocupă insula de sigur că nu sunt nemți. Aceia s'ar fi plecat până acum.

Întorcându-se apoi spre mareșalul Lannes, care-i era la spate, îi ordonă:

— Mareșale, cu ori ce preț, să-mi prindeți câți-va oameni din acea garnizoană și să mi-i aduceți aici.

Ordinul se execută. Cu preț greu, cu jertfe disproporționate, se aduseră înaintea împăratului câți-va soldați austriaci din Lobau.

— Bine! zise împăratul ațintindu-i cu privirea lui pătrunzătoare. Să vie cineva care știe nemțește, să-i întrebe cine sânt și câți sânt.

Un ofițer înaintea spre ei și le vorbește nemțește. Soldații austriaci dau din umeri și nu răspund nimic, fiindcă nu înțeleg nimic.

— Iată, afirmă împăratul: știam eu bine că nu sînt nemți! Dar ce sînt?

Un soldat dintre cei prinși bănuiește

și pricepe vorba franțuzească a împăratului și-i răspunde:

— Apoi, mărite doamne, noi suntem români din regimentul 31 de infanterie.

— *Poi, domine, romani, regimento, fanteria,* îngână împăratul repetând cuvinte cunoscute lui, corsicanul, și pe care le prinse din graiul catanei; ăștia sunt italieni. A, iată dar valoarea armatei austriace!...

Printre trupele franceze se afla și un ungur care asista la scena cu captivii austriaci. Acesta își ceru voe să vorbească și dete următoarea explicațiune marelui împărat.

— Da, sire, prin văile munților Carpați locuiește o populațiune care-și zice români și care vorbește o limbă asemănătoare, într-o câțva, cu cea italiană. Ei dau trupe bune de infanterie, așa e, dar nu constituiesc numai ei singuri forța adevărată a Austriei, căci sunt amestecați cu unguri. Mai toți aceștia vorbesc și ungurește.

Și maghiarul, adresându-se ungurește unuia dintre prinși, acesta se nemeri că-l înțelese și-i răspunse în limba lui.

Atunci împăratul conchise:

— Iată ce e de făcut!

Și ordonă unguruului să întocmească o proclamațiune în ungurește, de vreme ce și celelalte popoare eterogene din Austria pricep această limbă. Prin această proclamațiune să-i spuie că împăratul le făgăduiește să-i scoată de sub jugul Austriei, pentru care ei nu se cade să-și mai jertfească viața, precum o fac.

Hrisovul acesta se alcătuie și Napoleon îl subsemnă. Un exemplar după

Medicina la Egipteni

de SILVIU NICORĂ

Medicina, ca orice știință (sau artă) aplicată, a rămas puțin dezvoltată la popoarele antice. Vindecarea se făcea atunci sau prin metode oculte — cum era autosugestia pacientului, passele magice, somnul hipnotic — (și în acest caz metodele ei erau eficiente, dar nu ni s'au transmis, fiind cunoscute numai de câți-va inițiați) sau prin practici grosolane, uzitate de vrăjitorii șarlatani sau „doctorii” ambulanti. Leacurile acestora din urmă își aveau origina în „experiența” poporului sau tot într-o inițiere străveche, dar trecută prin filiera atâtor superstiții, se depărtase mult de adevăr.

În articolul acesta gândesc să mă ocup de ceiace era medicina populară la Egipteni, poporul acela despre care s'a luat obiceiul să se sanctifice orice urmă, fără a se avea întotdeauna dreptate. Las la o parte pe savanții preoți familiarizați cu misterele trupului omenesc; despre aceștia știm foarte puțin, însă din puținul acela ce ne putem face idee despre meseteșugul lor în vindecarea boalelor. De bunăseamă că se serveau de acea terapeutică pe care văd că o folosesc acum și modernii; făceau prin mijloace oculte ca să reacționeze toate puterile sufletești ale pacientului împotriva boalei. Cu alte cuvinte întreaga organism își concentra forțele împotriva dușmanului acela interior,

O sinteză istorică a d-lui Pârvan

I.

arătat de voința magului. Fagocitoza — acel fenomen biologic al nimicirii microbilor de către globulele albe — devenea astfel conștientă. Energia care până acum se risipea haotic pe tot cuprinsul trupului, se statornicea astfel în părțile atacate. Sângele circula mai puternic, mușchii se încordau și țesăturile se oțeau într-o rezistență surdă. Iar peste puțin timp, sub farmecul voinții magului, pacientul își recăpăta sănătatea.

Să vedem însă mijloacele medicinei populare așa cum ni le arată „*Papyrusul Ebers*”, după numele egiptologului german care l'a găsit și l'a editat. Sunt înșirate aci o sumă de rețete practice, care mai de care mai ciudate. După afirmația lui *Maspero* însă câteva din ele sunt exacte, fiind recunoscute ca atare de medicina modernă.

Iată una: „*Pentru descărcarea pântecelui; Lapte de vacă, grăunțe, miere; pisate, strecurate, fierțe; a se lua de patru ori*” Sau „*Pentru a vindeca colicii: sulcină, smochine, fierțe în untdelemn; a se unge partea bolnavă*”.

Colici erau o boală frecventă printre Egipteni, ca și durerile de cap, pentru care se recomandă: „*Făină, tămâie, lemn de Ona, plante Uab, mentă, corn de cerb, grăunțe de sicomor, grăunțe de nuierit, ghips de zidar, grăunțe zait, apă; pisate, puse la cap*”.

Cea mai periculoasă boală, și în același timp mai frecventă, era însă aceea a ochilor. Fie din pricina soarelui neîndurat și a muncii continue sub razele lui, fie din infecții, ochii supurau neconținut. De aceea scribul n'a ținut să adauge și o „*Prescripție pentru ochiu, potrivindu-se la toate neorânduilele cari se petrec în acest organ*”;

„*Creer omenesc: a se împarte în cele două jumătăți ale sale; a se usca cealaltă a se pisa, strecura, a se unge ochiul dimineata*”.

Nu știu dacă leacul s'a experimentat în zilele noastre. De altfel ar fi și greu, pentru că nu se știe la ce maladie a ochilor ar putea fi eficace, universalitatea pe care i-o atribuie scribul nefiind decât o explicabilă reclamă. În orice caz rețeta să nu ne pară inaplicabilă, pentru că la Egipteni se găseau la orice oră din zi sau din noapte, creere suficiente pe cari le scoteau de la cadavrele ce trebuiau mumificate.

Abonamentele la Universul Literar, Ziarul Științelor Populare și Veselia fiind cu premii se fac numai pe un an și costă 150 lei fiecare.

II

D. Vasile Pârvan e unul din puțini cari au înțeles rostul și ființa istoriei. A înțeles menirea documentului și valoarea studiului său; a înțeles trecutul nu ca un prilej de citații și de hârtie tipărită, ci ca un aspect al aceleiași vieți mărețe care ne învăluie, ale cărei forme s'au repetat și se repetă neconținut în omenire. De aceea judecă faptele trecutului nedepărtându-se nici odată de bunul simț și păstrând temeinic contactul cu realitatea. Citiind de obicei istoricii moderni — mai cu osebire cei teoretici — păstrezi impresia ciudată că nu te afli în lumea înconjurătoare.

Istoricul ori se lasă copleșit de greutatea și numărul faptelor — și atunci nu mai întrevede realitatea — ori se adâncește în lumea imaginației sale și creiază explicații și argumentări a căror valoare ideologică e cu totul străină de cea a noastră. Sunt, cei dreptul, istorici cari odăună cu faptele asimilate, înțeleg și spiritul epocii pe care o studiază, culoarea locală, — în același timp când o intuiție minunată îi face în stare să înțeleagă cheia multor evenimente despre cari documentele nu pomenesc nimic. Unul de felul acesta e cunoscutul *Guillermo Ferrero* care în a sa „*Măreție și decadență romană*” (6 volume) a căutat să întrevadă întreaga psihologie a epocii pe care o zugrăvea, a popoarelor și a eroilor; să găsească toate pricinile, conștiente sau inconștiente, cari au determinat curba evoluției Republicii Romane și mai ales să reinvi în fața cititorului priveliștile și faptele petrecute acum două mii de ani. Tot un istoric-pictor este și *Neculaie Iorga* al nostru, cu o sensibilitate palpândă de artist, înzestrat cu belșug de culori și vesnic însetat de viață pe care documentul nu-l lasă rece și morăcănos și pe care erudiția nu-l înăbușe.

Vasile Pârvan își are însă locul lui aparte; scrisul îi este potolit și cugețat ca vorba cumpănită a unui român pe care viața l'a biciuit îndeajuns. O frază depănată pe îndelete, bogată și senină, în care cuvintele stălcite de limba modernă a orășenilor își recapătă aroma dela obârșie, iar vorbe desmormântate de prin cronici sau culese din țărânițe dau paginelor un colorit arhaic și sănătos. Pe ici, pe colo, neologismele vin să prindă sigure idei sintetice în propoziții rețezate. Iar intervertirea cuvintelor aduce o sumedenie de nuanțe inedite cari îmbogățesc haina, ce pare simplă, a cărții...

Vasile Pârvan este în același timp un mare savant și un dibaciu mânător de limbă românească. Iar cartea despre care năzuim a scrie astăzi: „*Inceputurile veșii romane la gurile Dunării*”, o fericită închegare a acestor două calități. Ea este o popularizare minunată a rezultatelor științifice pe cari le-au avut săpăturile autorului în vechile cetăți ale Dobrogei. De vreo cincisprezece ani d. Pârvan s'a dăruit cu sufletul desgropării urmelor trecutului nostru din Scitia mică. Rând pe rând au apărut între spinările joase ale uscatelor dealuri dolzogene, marmora greco-romană, iar inscripțiile au adus lumină și viață pe locuri unde nici tradiția numai păstra imaginea anticei splendori. Cu deosebire *Ulmetum* și *Histria* au răsplătit cu belșug truda arheologului și au dăruit materialul din cari s'au alcătuit nenumărate comunicări savante și originale la Academia Română. Și din toate aceste descoperiri s'au înțeles multe lucruri ce până atunci rămăseseră neînțelese și harnicul arheolog își statornicea numele în câmpul științei. Iar ca și cei mulți să se înfrupte din belșugul descoperirilor sale, Vasile Pârvan alcătui cartea al cărei titlu îl pomenim mai sus.

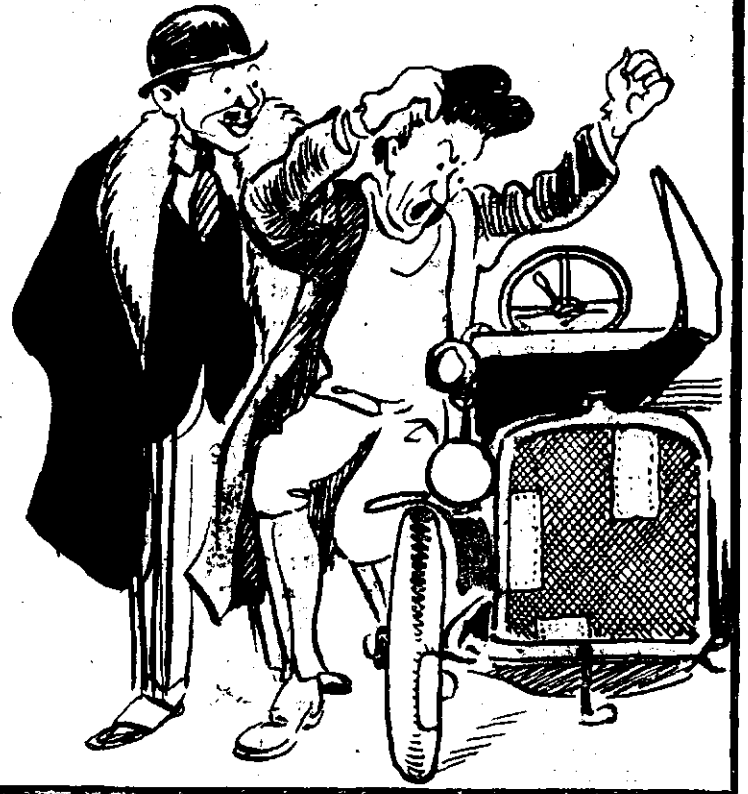
Și este cartea aceasta o minune, din mai multe puncte de vedere. Dintru'ntrăi se desfășoară aci viața românească ce a decurs la gurile Dunării din cele mai vechi timpuri (secolul al doilea înainte de Cristos) și până la năvălirea barbarilor. Rând pe rând se ivesc în fața ochilor noștri sălbăteci Sciti cari veneau din Basarabia și cari nu reușiseră să se alăture de pământ și să rodească o cât de sumară civilizație; apoi negustorii Greci cari vin să întemeieze însă cu șapte sute de ani înainte de Cristos porturi întărite pe malurile mării și ale Dunării (*Callatis*, *Capidava*, *Tomis*, *Ulmetum*, *Holmyris*, *Salsovia*, *Histeria* și altele, dar cari, mânați de interesele lor negustorești și împiedicați de necurmatele năvăliri barbare, își hotărnicesc civilizația lor exclusiv la crășe; și însfârșit răzleții negustori coloni și romani ce se ivesc în Moesia, lângă Dunăre, prin secolul II-lea.

Aceștia sunt prea puțini, dar, sunt și, ceace trebuie admis pentru a putea explica cele ce urmează, — continuă a veni încât pela jumătatea secolului I după Chr. au o majoritate în satele dobrogene. Nu s'a'r putea explica monumentele de înaltă artă arhitecturală ce s'au găsit în Dobrogea (monumente mortuare de toată frumusețea)

La comisar

Rezon

— Cum te cheamă? Ce faci?
— Eu fac... desoperarea părinților, d-le comisar!...

— Ah! rășniță idioată, afuri sită, tâmpită.
— De geaba, amice, nu înțelege românește, nu vezi că e o mașină americană...

decât admitând existența unei culturi atât de ridicate ca și aceia din restul Impărației Romane. S'au găsit cărămizi cari dovedesc școli greco-romane până și în Oltenia. Descoperirea aceasta a făcut-o acum treizeci de ani istoricul Tocilescu, și-a publicat articolul „Homer la Reșca” în *Literatura și arta română* anul I. Cărămida de care e vorba, păstrează un fragment din Omer și slujea pentru școli.)

Iar toată această civilizație n'ar fi putut apărea într-o jumătate de veac; rădăcinile ei sunt cu mult mai adânci; germeii culturii romane trecuseră Dunărea cu mai multe sute de ani în urmă, atunci când Dacia era încă sălbatecă. Iar romanii nu s'au așezat la orașe ci ei, cei dintâi, au alcătuit sate („vicus”) unde, stăpâni neturburați, și-au impus legile lor, moravurile lor — și au început munca trudnică de civilizație a autohtonilor. Deabia acum Scitii — cari trecuseră nesimțitori pe lângă cetățile împodobite ale grecilor — s'au statornicit în satele Romane, învățând dela ei munca țăranilor și limba română. În același timp civilizația română se întinde și în țargurile grecești în care negustorii, obosiți de cele șapte veacuri de luptă cu națura și cu Scitii și

mulțumitori împăratului roman care adusese liniștea în provincie, — începuseră să-și părăsească vechiul stil arhitectonic și să-și clădească casele după modelul celor rmoane.

Astfel germeii romani ridicară cu o sută de ani înaintea Daciei, Dobrogea pe treapta civilizației Orientale. Dar de care germeii va putea fi vorba? De bună seamă, coloni romanizați, vagabonzi orientali ori săraci de pe țăramurile africane.

Așa s'a crezut, dar Vasile Pârvan a arătat că nu s'a crezut exact, pentru că după pietrele rămase știm că; romano-dacii numeau pe împărat „părinte” ca în occident iar nu „stăpân” ca în orient; că ei aveau sărbătoarea „Rosaliilor” ca și plugarii italieni și că, în sfârșit, acești daco-romani și numai ei singuri, dintre toate provinciile aveau cultul zeului *Silvanus Sator*, care cult nu se găsește decât exclusiv în Italia. Iată deci obârșia colonitilor romani...

Dar ce s'a întâmplat cu civilizația aceia înaltă din sec. III-lea? Ea a fost pierdută de către romani ca să-și poată apăra viața. Iată sacrificiul civilizației romane pentru a păstra viguros sămânța romană...

M. ELIADE

Crème Simon

CREMA SIMON
Această cremă igienică și binefăcătoare albește și înmoale pielea dându-i o mișcare și o catifelare fără pereche. Ea conservă femeii frumusețea și frăgezimea tinereții.

CREMA SIMON
face să dispară toate micile alterări ale epidermei: crăpături, degerături, roșeață, păriri, etc. Crema trebuie ținută pe pielea încă umedă.

Putra și Săpunul Simon

Universul Literar
Cuponul Nr. 11
Strângeți complet aceste cupoane și veți lua parte la premiile „Universului”, printre cari și 3 CASE.
Tragerea în primăvară